

توجه به زیرشاخه‌های فلسفه دین؛ مستلزم بررسی ابعاد نظری و عملی آن در جامعه

به دلیل این که مجموعه اندیشه‌های مطرح در فلسفه دین به منزله زنجیره‌ای پیوسته و مبتنی بر مبانی متعدد هستند، توجه به این مبانی در همه این اندیشه‌ها لازم است و بر همین اساس توجه به همه زیرشاخه‌های فلسفه دین مستلزم سنجش و بررسی ابعاد نظری و عملی آن در جامعه است.

به دلیل این که مجموعه اندیشه‌های مطرح در فلسفه دین به منزله زنجیره‌ای پیوسته و مبتنی بر مبانی متعدد هستند، توجه به این مبانی در همه این اندیشه‌ها لازم است و بر همین اساس توجه به همه زیرشاخه‌های فلسفه دین مستلزم سنجش و بررسی ابعاد نظری و عملی آن در جامعه است.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالفضل ساجدی، عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، در آئین رونمایی از کتاب «#171مباحثه با جان هیک» اثر حجت‌الاسلام والمسلمین علی اکبر رشاد که عصر دیروز، هشتم آبان‌ماه، در پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی برگزار شد، با اشاره به افتتاح قطب فلسفه دین در این پژوهشگاه گفت: به دلیل حجم گسترده فعالیت‌های علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در باب فلسفه دین، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی موفق به اخذ امتیاز قطب فلسفه دین شد.

ساجدی با اشاره به این که قطب فلسفه دین مهمترین مجموعه علمی فلسفه دین در کشور است، عنوان کرد: در قطب فلسفه دین جمعی از متخصصین این رشته در کنار هم قرار می‌گیرند تا افق‌های رشته فلسفه دین را ترسیم کنند و با توسعه دانش در این رشته بتوانند گام‌های ویژه‌ای در آن بردارند.

وی هدف از قطب علمی توسعه و تأسیس فلسفه دین اسلامی عنوان کرد و افزود: به دلیل ضرورت نظری و عملی‌ای که در جامعه ما برای رشته فلسفه دین وجود دارد، شاید هیچ رشته‌ای به اندازه فلسفه دین در کشور ما ضرورت بحث و بررسی نداشته باشد. این در شرایطی است که این رشته تاکنون دایره نسبتاً مشخصی در کشور نداشته است و همین امر سبب شده که همچنان ما در این راستا به دستاوردهای لازم نرسیده باشیم و حتی در تعریف و مشخص کردن جایگاه فلسفه دین بحث‌های فراوانی در کشور ما وجود دارد.

عضو هیئت مدیره قطب فلسفه دین با اشاره به این که یکی از عناوین مطرح در فلسفه دین بحث تکثرگرایی دینی یا پلورالیسم است، خاطرنشان کرد: این موضوع هم از جهت نظری از موضوعاتی است که در کشور ما مورد توجه ویژه بوده است و هم اقتضای فضای اجتماعی ما توجه به این موضوع است. کلاً در وضعیت فعلی که زمینه حضور اندیشه‌های مختلف با گرایش‌های گوناگون فراهم شده است، پلورالیسم یا تکثرگرایی می‌تواند پشتوانه نظری‌ای باشد برای آنچه می‌توان از آن به تعدد مذاهب در کنار هم سخن گفت.

وی ادامه داد: پلورالیسم، چه پلورالیسم سیاسی و چه اجتماعی و چه پلورالیسم در صدق، همه این‌ها تحت عنوان پلورالیسم قرار می‌گیرند، اما آنچه بیشتر ابعاد مذهبی جامعه را می‌تواند مورد حمله قرار دهد و احیاناً مشکلاتی بیافریند، پلورالیسم در صدق است. این اندیشه در کشور ما قطعاً جاذبه‌های فراوانی دارد، چرا که اگر کسی بتواند دینی ارائه دهد که هم بهشت را برای خود دست‌یافتنی بداند و هم تقیدی نداشته باشد و این دو را با هم جمع کند، قطعاً آن دین مشتری‌های زیادی خواهد داشت. به همین خاطر یکی از پشتوانه‌های اباحی‌گری می‌تواند مباحث تکثرگرایی دینی باشد که اگر به درستی تفسیر نشود، به این نتیجه منجر خواهد شد و البته اگر به درستی تبیین شود زمینه همکاری و همیاری مناسب میان ادیان و بستر گفت‌وگوی شایسته میان آن‌ها را فراهم خواهد کرد.

ساجدی چنین تأثیرات متضادی را حاکی از اهمیت مباحث فلسفه دین دانست و افزود: ما می‌بینیم که امروزه به رغم همه مباحثی که در زمینه علوم انسانی در کشور جاری است، اما تکثرگرایی دینی و یا پلورالیسم در دانشگاه‌های ما و در میان افراد متفاوتی مورد استقبال و توجه است و حتی فرقه‌هایی مانند بهائیت که به دنبال جذب افراد هستند، خود را به این اندیشه متصل می‌کنند.

وی با بیان این که توجه به مباحث فلسفه دین تأثیرات اجتماعی فراوانی می‌تواند داشته باشد، مجموعه اندیشه‌های مطرح در فلسفه دین را به منزله زنجیره‌ای پیوسته دانست و اظهار کرد: این اندیشه‌ها مبتنی بر مبانی متعددی هستند که توجه به این مبانی در همه این اندیشه‌ها لازم است و بر همین اساس توجه به همه زیرشاخه‌های فلسفه دین مستلزم سنجش و بررسی ابعاد نظری و عملی آن در جامعه است و درباره آن‌ها جای بحث فراوانی وجود دارد. بر این اساس ما باید ببینیم که اگر بخواهیم فلسفه دین اسلامی بنا کنیم آیا این به معنای جنگ با ادیان و مخالف بودن با گفت‌وگوی ادیان است و آیا به این معناست که ما نظر کاملاً متفاوتی در حقانیت داریم. در عین حال باید بدانیم نفی پلورالیسم به چه معناست و چه لوازمی دارد و آیا آنگونه که برضد ما تبلیغ می‌کنند، نفی پلورالیسم مستلزم مطلق‌گرایی در اندیشه ماست.